

Сокур Олексій Володимирович

## Партійний дискурс щодо європейської інтеграції: від пострадянської амбівалентності до інституційного впливу

УДК 32.019.5:808.53(477+4)

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-4.16>Стаття поширюється на умовах ліцензії  
CC BY 4.0Сокур Олексій Володимирович  
аспірант кафедри політичних наук  
і праваДержавного закладу  
«Південноукраїнський національний  
педагогічний університет  
імені К. Д. Ушинського»  
вул. Старопортофранківська, 26,  
Одеса, Україна  
ORCID: 0009-0001-1745-9243

У статті визначено партійний дискурс щодо європейської інтеграції України. Відзначено розвиток партійного дискурсу щодо європейської інтеграції від пострадянської амбівалентності до інституційного впливу. Актуальність проблеми обумовлена тим, що партійний дискурс, як інституційний політичний дискурс, не лише віддзеркалює громадську думку щодо європейської інтеграції, а й формує її. Щоправда, через вади партійного дискурсу, добре досліджені та визначені у науковому дискурсі, конструювання європейської інтеграції характеризує лише виборчий дискурс та, відповідно, обмежується електоральним періодом. Партійний дискурс щодо європейської інтеграції набуває не лише суспільної ваги, а й інституційного впливу, що обумовлює актуальність теми дослідження. У партійному дискурсі конструюється політика європейської інтеграції України, визначається візія, яка отримує підтримку суспільства під час електоральних змагань. Метою статті є визначення динаміки розвитку партійного дискурсу щодо європейської інтеграції в Україні як складової суспільного дискурсу. З метою визначення інституційного впливу партійного дискурсу щодо європейської інтеграції застосовувався метод дискурсивного інституціоналізму. Історичний метод дозволив визначити еволюцію партійного щодо європейської інтеграції від розпаду СРСР (характеризуючи його як «пострадянський» та «амбівалентний») до процесів декомунізації (коли й відбулось закріплення парламентом у конституційному полі європейського вибору України) та російсько-української війни, внаслідок якої сформувався партійний консенсус щодо європейської інтеграції. Нарешті, теорія ігор сприяла інтерпретації партійного дискурсу щодо європейської інтеграції у контексті конструювання взаємодії між партіями, виборцями та владою: колективні актори робили певні політичні та дискурсивні дії, очікуючи реакції від інших гравців. Наведено приклади амбівалентності партійного дискурсу: «національна ідентичність» vs. «регіональна ідентичність», «радянська/колоніальна спадщина» vs. «антикомунізм/незалежність», «національне відродження» vs. «русифікація», «міфологізація Європи» vs. «міфологізація СРСР».

Визначено зв'язок у дискурсивному просторі між європейською інтеграцією, реформами, демократизацією та модернізацією; обґрунтовано, що зазначені феномени характеризуються декларативністю, міфологізацією та поділом дискурсів щодо них на офіційні (владні) та опозиційні. Відзначено їх конструктивістський характер. **Ключові слова:** дискурс, політика, політичний дискурс, партійний дискурс, політична комунікація, європейська інтеграція, пострадянська амбівалентність, держава, влада, політичні інститути, політичний простір, демократія.

**Вступ.** Партійний дискурс щодо європейської інтеграції є важливою складовою більш широкого дискурсивного простору – суспільного дискурсу. Висловлювання, які мають суспільний резонанс, суспільну вагу, силу та вплив відносяться до дискурсів [12]. У цьому сенсі партійний дискурс щодо європейської інтеграції набуває не лише суспільної ваги, а й інституційного впливу, що обумовлює актуальність теми дослідження. У партійному дискурсі конструюється політика європейської інтеграції України, визначається візія, яка отримує підтримку суспільства під час електоральних змагань.

Слід безумовно погодитись із тим, що «Дискурс існує у взаємодії, у нашому випадку – у взаємодії між тими, хто має владу, та тими, хто владі підкорюється (або претендує на місце перших). Тим самим у взаємодії дискурсів порушується проблема соціальних нерівностей, боротьби за владу і лобювання власних інтересів... Політичні еліти таким чином об'єктивують суспільство за допомогою дискурсу. Ми вкотре зіштовхуємося

із символічною боротьбою та правом визначати як «добре» чи «погане» певні явища. Дискурс у даному сенсі стає простором для символічної боротьби» [2, с. 64].

У дискурсивному вимірі європейська інтеграція стала невід'ємною складовою «дискурсу реформ» в Україні, демократизації суспільства та модернізації публічного адміністрування. При цьому, слід наголосити на двох смислових елементах суспільного дискурсу щодо європейської інтеграції. По-перше, інституційна інтеграція, тобто проблеми та напрямки взаємодії між публічними інститутами України та Європейського Союзу. По-друге, у суспільно-політичному дискурсі щодо європейської інтеграції активно конструюється ціннісний вимір. Його осердям є діалектика романтизму й прагматизму в «ідеї Європи», джерела якої сягають грецької філософії, римського права, теорій суспільного договору та розподілу влади тощо.

Вже доводилось відзначати, що «Одна із основних дослідницьких проблем, яку здатний вирішити аналіз дискурсу щодо європейської інтеграції

ції шляхом залучення текстів з різних дискурсів (політичного, експертного, медійного тощо), полягає у визначенні діалектичного зв'язку між інституційним виміром функціонування ЄС та ціннісним виміром «ідеї Європи», який сягає епохи античності... Дискурс щодо європейської інтеграції не тотожний осмисленню політичної, правової чи економічної взаємодії з інститутами Європейського Союзу та не обмежується ним. Високі стандарти демократії та економічна потужність ЄС ґрунтуються на спільних європейських цінностях. Саме тому, дискурс щодо європейської інтеграції України містить широке коло проблем, які охоплюють поля історії та культури, релігії та моралі, ідеології та політики» [8, с. 217].

Дискурс щодо європейської інтеграції конструює та реконструює простір символічної боротьби, ідентичностей, визначає лінії суспільного поділу, об'єктивує соціальні групи та легітимізує політичні інститути.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що партійний дискурс, як інституційний політичний дискурс, не лише віддзеркалює громадську думку щодо європейської інтеграції, а й формує її. Щоправда, через вади партійного дискурсу, добре досліджені та визначені у науковому дискурсі, конструювання європейської інтеграції характеризує лише виборчий дискурс та, відповідно, обмежується електоральним періодом.

**Мета та завдання.** Метою статті є визначення динаміки розвитку партійного дискурсу щодо європейської інтеграції в Україні як складової суспільного дискурсу. Партійний дискурс щодо європейської інтеграції пройшов шлях від пострадянської амбівалентності до інституційного впливу, що обумовило необхідність вирішення наступних дослідницьких завдань:

- визначити сутність та складові суспільного дискурсу щодо європейської інтеграції у процесі розвитку від пострадянської амбівалентності до інституційного впливу;
- простежити зв'язок у дискурсивному просторі між європейською інтеграцією, реформами, демократизацією та модернізацією;
- відзначити міфологізацію європейської ідеї та європейської інтеграції в Україні як складову пострадянської амбівалентності партійного дискурсу;
- обґрунтувати міжпартійний консенсус щодо європейської інтеграції як умову «європеїзації» політичного дискурсу та інституційного впливу партійного дискурсу в Україні.

**Методи дослідження.** У дослідженні партійного дискурсу щодо європейської інтеграції від пострадянської амбівалентності до інституційного впливу використовувались як загальнонаукові методи так і спеціальні методи аналізу дискурсу. З метою визначення інституційного впливу партійного дис-

курсу щодо європейської інтеграції застосовувався метод дискурсивного інституціоналізму, який дозволив обґартувати роль дискурсу у трансформації інституту політичних партій в Україні. Передусім, суспільний дискурс інтерпретується як сукупність текстів, присвячених європейській інтеграції України, які розгортаються у широкому політичному контексті – від здобуття незалежності до російсько-української війни. Цим обумовлена необхідність використання якісних та кількісних методів аналізу дискурсу, формального (визначення місця проблеми європейської інтеграції у структурі партійних програм та виборчих обіцянок) та змістовного аналізу (сміслові зв'язки, ідеологічне забарвлення, електоральні технології у партійному дискурсі щодо європейської інтеграції тощо). Історичний метод дозволив визначити еволюцію партійного щодо європейської інтеграції від розпаду СРСР (характеризуючи його як «пострадянський» та «амбівалентний») до процесів декомунізації (коли й відбулось закріплення парламентом у конституційному полі європейського вибору України) та російсько-української війни, внаслідок якої сформувався партійний консенсус щодо європейської інтеграції. Нарешті, теорія ігор сприяла інтерпретації партійного дискурсу щодо європейської інтеграції у контексті конструювання взаємодії між партіями, виборцями та владою: колективні актори робили певні політичні та дискурсивні дії, очікуючи реакції від інших гравців.

**Результати.** Проблема євроінтеграції у дискурсивному вимірі стосується усіх громадян, соціальних груп та інститутів публічної влади, адже вона безпосередньо пов'язується із взаємодією ідеями та практиками щодо повсякденного життя, електорального вибору, урядування тощо. Після розпаду СРСР тексти, пов'язані із «європейським» політичним, економічним та соціокультурним простором у різних конфігураціях, ідеях та сенсах (від демократії та державотворення до ідеологій та толерантності) не одразу стали мейнстрімом у суспільному дискурсі. Натомість у сучасній політиці «європейський» приклад виступає дороговказом для влади та, водночас, залишається предметом політичних маніпуляцій та електоральних провокацій.

Суспільний та, зокрема, партійний дискурс щодо європейської інтеграції потребує європейзації форми та змісту – реалізації в українському політичному контексті європейських дискурсивних практик, підвищення якості комунікативної взаємодії між владою та громадянами, впровадження раціональних дебатів (передусім – парламентських) відносно тактичних («порядок денний») та стратегічних (визначення курсу публічної політики), а головне – дотримання принципів «культури діалогу», спрямованої на порозуміння та пошук компромісу.

Партійний дискурс в Україні формується в умовах багатопартійності та електоральної конкуренції політичних партій. Станом на березень 2024 року в Україні зареєстровано 377 політичних партій, здійснюють діяльність орієнтовно 280 партій [11]. Це значна кількість, яка визначає динаміку змін партійного впливу на дискурс щодо європейської інтеграції. Парламентські партії в Україні отримують право на кошти державного фінансування. Відповідно до результатів виборчої кампанії до Верховної Ради України 2019 року та судової заборони проросійських партій парламентськими партіями стали «Слуга народу», ВО «Батьківщина», «Європейська Солідарність», «Голос», «Партія «За майбутнє» [4].

Дискурс є потужним засобом сприйняття себе індивідами та інтерпретації світу політичного, завдяки дискурсу конструюється політика європейської інтеграції України. Повною мірою це стосується партійного дискурсу. Адже саме партійний дискурс конструюється в умовах інформаційної невизначеності, обумовленої електоральною ситуацією. Саме у електоральній ситуації політичні партії мають проявити здатність до дискурсивного конструювання реальності.

Погодимось із тим, що «Особливого значення здатність до дискурсивного конструювання досвіду набуває в ситуаціях невизначеності, коли типові соціокультурні зразки, патерни, сюжети неможливо накласти на інформацію, що сприймається, і доводиться відшукувати інші способи її інтерпретації з метою продуктивної взаємодії з соціумом» [10, с. 214].

Інституціоналізація політичних партій обумовлює розвиток партійного дискурсу щодо європейської інтеграції від пострадянської амбівалентності до інституційного впливу. Значимими є виклики, пов'язані із ідеологічною основою партійної діяльності та розбудовою партійних осередків.

Партійний дискурс щодо європейської інтеграції інтерпретується як «мовлення у ситуаційному контексті, або ситуації»: «Остання може тлумачитися як конкретна ситуація спілкування (на її позначення застосовують терміни «комунікативна / мовленнєва ситуація») або як загальна культурна ситуація («суспільна практика», «культурний контекст»). Друге тлумачення притаманне суспільним наукам (філософії, культурології, соціології тощо), а перше є поширеним у мовознавстві: дискурс трактується як процес ситуативно зумовленої комунікативної діяльності або її результат (текст)... вивчаючи дискурс як процес, діяльність, дослідник фактично має справу з результатом цієї діяльності – текстом, але з цього застиглого «відбитку» мовленнєвої діяльності, що відбувається у когнітивному і соціальному контексті, він має вилучити дані, що є релевантними для процесуального аспекту буття природної мови» [9].

Партійний дискурс щодо європейської інтеграції розвивається у ситуації пострадянської амбівалентності. У цілому, соціальна амбівалентність розуміється як «...стан свідомості та поведінки соціального суб'єкта (індивіда, групи), що характеризується двоїстим ціннісним, нормативним, інструментальним ставленням до соціального оточення, соціальних явищ, подій, фактів і процесів» [5].

У стані пострадянської амбівалентності співіснують протилежні почуття, погляди, ідеї щодо минулого, сучасності та майбутнього, що виникали в індивідів після розпаду Радянського Союзу. Цей стан проявляється у зв'язках із радянським минулим, суперечливих оцінках новітніх політичних реалій та характеризується ностальгією за певними аспектами існування СРСР та, водночас, критикою його тоталітарної сутності, а також у суперечливих поглядах на нові політичні та соціальні реалії.

Слід безумовно погодитись із тим, що у стані пострадянської амбівалентності «Особа підтримує засадничо несумісні позиції і не бачить між ними суперечностей (демократичні цілі у поєднанні з тоталітарними методами їх реалізації, сильний лідер/держава та максимальна особиста свобода). У пострадянському мисленні багато протиріч, тому його складно описати. Особа може підтримувати як старі, так і нові соціальні інституції, або ж виступати «проти всіх», демонструючи нігілістичну позицію та розчарування в соціальних ідеалах. Ці характеристики особливо помітні під час виборів, адже їх використовують у політичних маніпуляціях... Україна, як і решта республік СРСР, після 1991 року прагнула до модернізації (побудови демократії, капіталізму та індивідуалізму), але масштаб трансформацій, бідність, корупція, незахищеність викликали опір у суспільстві. У спробі стабілізувати ситуацію політична верхівка вдалася до часткової де-модернізації, зокрема до таких її складових як непотизм, сімейність при вирішенні важливих питань, підвищеній релігійності» [3].

Щодо конкретних прикладів проявів пострадянської амбівалентності у партійному дискурсі щодо європейської інтеграції, то вони стосуються, передусім, національної ідентичності та геополітичного вибору громадян: або східний вектор (радянський – пострадянський – російський), або західний (ЄС, США, НАТО). Тобто, у партійному дискурсі визначаються наступні дихотомії: «національна ідентичність» vs. «регіональна ідентичність», «радянська/колоніальна спадщина» vs. «антикомунізм/незалежність», «національне відродження» vs. «русифікація», «міфологізація Європи» vs. «міфологізація СРСР».

Відповідно до візій М. Рябчука, йдеться про два проекти, які протиставляються у політичному просторі та виражаються, зокрема у партійному дискурсі щодо європейської інтеграції: «малоросійський» та «український», що виражається у низці



інтерпретацій: «неорадянська ідентичність» vs. «українська ідентичність» (Т. Кузьо), «аборигенна» vs. «креольська» ідентичності (С. Грабовський), «націоналістична» vs. «антинаціоналістична» (Е. Вілсон), «примордіальна» vs. «інституційна» (В. Кулик) [7].

Перехід партійного дискурсу щодо європейської інтеграції від пострадянської амбівалентності до інституційного впливу безпосередньо пов'язується із «зміцненням» української національної ідентичності та суспільним консенсусом відносно зовнішньополітичного вибору, який спричинила російсько-українська війна.

Солідаризуємось із М. Рябчуком, який відзначає зміцнення української національної ідентичності. Це «...проявляється у значно вищому, ніж раніше, окресленні себе «українцями» (як у політичному, так і, що цікаво, в етнічному сенсі), «патріотами» (з відповідно задекларованою готовістю захищати свою країну) та прихильниками незалежності (з усіма її символами), а також – у переважанні (вперше за всі попередні роки) загальнонаціональної самоідентифікації над регіональною... Помітною є й геополітична переорієнтація значної частини населення – посилення західного вектора в їхній свідомості й ослаблення східного (російсько-радянсько-східнослов'янського), що проявляється зокрема у виборі західної («європейської») моделі розвитку для України та готовості інституціалізувати цей вибір вступом до ЄС та НАТО» [7, с. 5].

Зрештою, пострадянська амбівалентність партійного дискурсу щодо європейської інтеграції України сягає корінням державної історичної політики.

Слід погодитись із наступним: «державна історична політика в Україні була не системною, а ситуативною, і формувалась на основі міксації радянської та української інтерпретацій історії. Пострадянська Україна так і не завершила критичного переосмислення своєї історії. Відсутність об'єднувального історичного наративу, регіоналізація інтерпретацій історії України, постійні маніпуляції з мовним питанням – усе це істотно вплинуло на поглиблення політичних і соціокультурних міжрегіональних суперечностей, мало негативні наслідки для формування загальноукраїнської ідентичності, дестабілізувало суспільство, послаблювало державу. У країні немає загальносуспільної згоди щодо «чужого», антиукраїнського характеру імперської та комуністичної влади, нав'язаної ззовні. Тому відбувалися запеклі політичні дискусії щодо інтерпретації російсько-імперського і тоталітарного радянського минулого між носіями різних конфліктних моделей пам'яті – «радянської», «національно-патріотичної» та «ліберальної» [6, с. 5–6].

На особливу увагу в умовах розвитку партійного дискурсу щодо європейської інтеграції України заслуговує зв'язок у дискурсивному просторі між європейською інтеграцією, реформами, демокра-

тизацією та модернізацією. Усі зазначені феномени характеризуються декларативністю, міфологізацією та поділом дискурсів щодо них на офіційні (владні) та опозиційні. Також суттєвою ознакою дискурсів щодо європейської інтеграції, реформування, демократизації та модернізації є їх конструктивістський характер.

Щоправда, міфологізація внутрішньо притаманна не лише партійному дискурсу щодо європейської інтеграції.

Процес міфогенези безпосередньо присутній у самому проекті Європейського Союзу: «Не залишився осторонь процесів міфогенези і Європейський Союз – пост-Вестфальський, постмодерний, постнаціональний, постсуверенний, мультирівневий політичний проект... Проект, що від початку було засновано на раціональних засадах і функціональних інтересах і аж ніяк не на хвилі емоцій. Проте, вочевидь, саме до емоцій апелює загальновідомий політичний міф про Європу – з якою відбувається постійне цілеспрямоване ототожнення ЄС в офіційному дискурсі – як територію свободи і добробуту... Протягом 80–90-х років ХХ століття міф про відродження Європи зусиллями «батьків-засновників» став стабільним елементом самоіміджу Європейських Спільнот, який вони прагнули донести до громадськості. Інтенсивність відповідної роботи засвідчує, зокрема, така її критична оцінка: європейські інститути поширюють ідею, що справжні рятівники Європи від жаків нацизму, фашизму та військової агресії під час Другої світової війни не лідери опору чи союзники, а Ж. Монне, П. Спаак, Р. Шуман, А. де Гаспері та К. Аденауер» [1, с. 3].

Варто погодитись із О. Борисенко, яка, відзначаючи декларативність політичного дискурсу щодо реформ (повною мірою це відноситься до партійного дискурсу щодо європейської інтеграції), зазначає: «Реформи в Україні та їхня маніфестація є тривалим процесом, який бере свій початок від створення незалежної України. Спочатку нова країна декларувала потребу в глобальній перебудові після розпаду СРСР, пізніше, в намаганнях визначитись між «курсом на Росію» та «курсом на Європу», реформи мали стати інструментом якісних змін... декларативність дискурсу призводить до зниження довіри до влади в суспільстві, про що свідчать моніторинги громадської думки» [2, с. 62].

Натомість, зв'язок між європейською інтеграцією, реформами, демократизацією та модернізацією у партійному дискурсі не обмежується констатацією декларативності. Усі ці феномени дискурсивного простору України є певними конструктами. У їх конструюванні беруть участь не лише політичні партії, а й інші індивідуальні та колективні, внутрішні та зовнішні політичні актори.

Солідаризуємось із О. Борисенко, яка виокремлює три модифікації конструювання поняття «реформи» в політичному дискурсі (офіційну, кон-

структивну, опозиційну) та зазначає: «Такий контекст проблеми відкриває нам ще один аспект реформи як дискурсивного конструкту. Наразі у більшості випадків реформи проводяться за вимогою міжнародних структур та фондів, з якими українська влада веде переговори чи намагається співпрацювати. Реформи – це «безвіз», вступ до ЄС, західний стиль життя, – ось основні конотації, які супроводжують поняття «реформи» у даному контексті, конструюючи навколо нього відповідні сенси... ...символічна боротьба навколо поняття «реформи» і загалом в українському політикумі здійснюється досить інтенсивно. В рамках неї дискурсивні елементи конструювання реальності стають основним інструментом для завоювання аудиторії. Найбільш вживані інформаційні приводи та імплікатури з боку офіційної форми конструювання – євроінтеграція та демократизація» [2, с. 67].

Отже, партійний дискурс щодо європейської інтеграції України, який розвивається від пострадянської амбівалентності до інституційного впливу, характеризується декларативністю, міфологізацією та поділом на офіційний (владний) та опозиційний.

Висновки. Відтак, партійний дискурс щодо європейської інтеграції України є конструктивістським феноменом – він конструює дискурсивний простір та, водночас, конструюється зовнішніми та внутрішніми, індивідуальними та колективними, інституційними та не-інституційними політичними акторами. У перші десятиліття Незалежності партійний дискурс характеризувався пострадянською амбівалентністю, в основі якої – конфлікт ідентичностей («національна» – «регіональна», «радянська» – «українська», «примордіальна» – «інституційна» (В. Кулик) та геополітичного вибору. Йдеться про співіснування у дискурсивному просторі як східного вектору геополітичного вибору, так і західного, до якого відноситься європейська інтеграція України. Після початку російсько-української війни відбулась консолідація суспільства, зміцнення української національної ідентичності (М. Рябчук). Це дозволяє стверджувати подолання у партійному дискурсі щодо європейської інтеграції пострадянської амбівалентності та посилення інституційного впливу консолідованого навколо «європейської ідеї» партійного дискурсу.

У процесі розвитку партійного дискурсу щодо європейської інтеграції України вибудовувався зв'язок між європейською інтеграцією та необхідними реформами, які б мали бути спрямовані на демократизацію та модернізацію. Відзначено, що у партійному дискурсі «реформи», «демократизація» та «модернізація» характеризуються декларативністю, міфологізацією та поділом дискурсів щодо них на офіційні (владні) та опозиційні. Це безпосередньо впливає на стан партійного дискурсу щодо європейської інтеграції.

Подальших досліджень потребує формування міжпартійного консенсусу щодо європейської інтеграції та необхідність «європеїзації» партійного дискурсу, що передбачає впровадження політичних дебатів та посилення ролі раціональної аргументації у конструюванні дискурсивного простору.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Баровська А. В. Міфи щодо європейської інтеграції в офіційному дискурсі ЄС: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2013. 72 с. URL: [https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-12/mifu\\_Barovska-30400.pdf](https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-12/mifu_Barovska-30400.pdf)
2. Борисенко О. Дискурсивне конструювання поняття «реформа» в політичному полі (на прикладі стенограм засідань Верховної Ради України). *Український соціологічний журнал*. 2019. Випуск 22. С. 61–71. URL: <https://periodicals.karazin.ua/usocjour/article/view/15423/14399>
3. Гайдай О. Пострадянські практики? ні, не чули – дещо про те, як і навіщо ми працюємо. *Historians*. 30 січня 2019 року. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2590-oleksandra-gajdaj-postradjanski-praktiki-ni-ne-chuli-deshcho-pro-te-yak-i-navishcho-mi-pratsyuemo>
4. Депутатські фракції і групи IX скликання. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p\\_fractions](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_fractions)
5. Лобанова А.С., Тарасенко В.І. Амбівалентність соціальна. *Велика українська енциклопедія*. URL: [https://vue.gov.ua/Амбівалентність\\_соціальна](https://vue.gov.ua/Амбівалентність_соціальна)
6. Політика історичної пам'яті в контексті національної безпеки України : аналіт. доповідь / [Яблонський В. М., Лозовий В. С., Валевський О. Л., Здіорук С. І., Зубченко С. О. та ін.] / за заг. ред. В. М. Яблонського. Київ : НІСД, 2019. 144 с. URL: [https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/dopovid\\_polityka\\_druk\\_03.pdf](https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/dopovid_polityka_druk_03.pdf)
7. Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності – Історичні причини та політичні наслідки. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с. URL: [https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/dolannia\\_ambivalentnosti.pdf](https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/dolannia_ambivalentnosti.pdf)
8. Сокур О. В. Трансформації дискурсу щодо європейської інтеграції України (на основі дослідження аналітичних доповідей). *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2024. № 50. С. 217–222. URL: [http://apfs.nuoua.od.ua/archive/50\\_2024/38.pdf](http://apfs.nuoua.od.ua/archive/50_2024/38.pdf)
9. Ущина В., Шкамарда О. Дискурсивне конструювання української національної ідентичності у світоглядних наративах. *Bezugla L., Paslavskaya A., Spaniel-Weise D. (eds). Ukrainisch – Zur Emanzipation einer Sprache. Studien zu Fach. Sprache und Kultur*. Berlin: Frank & Timme, 2024. Vol 11. DOI: 10.57088/978-3-7329-8876-1\_4
10. Чепелева Н. В. Дискурсивне конструювання досвіду в ситуаціях інформаційної невизначеності. *Актуальні проблеми психологічної протидії негативним інформаційним впливам на особистість в умовах сучасних викликів* : Матеріали методологічного семінару НАПН України 8 квітня 2021 року: 36. мате-

ріалів / за ред. С. Д. Максименка. Київ: Педагогічна думка, 2021. С. 211–218. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727658/1/chepelev\\_ms\\_21.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727658/1/chepelev_ms_21.pdf)

11. 189 політпартії не зареєструвалися в реєстрі POLITDATA. Національне агентство з питань запобігання корупції. 15 березня 2024 року. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/189-politpartii-ne-zareestruvalysya-v-reestri-politdata/>

12. Mills S. Discourse (1st ed.). London and New York: Routledge, 1997. 192 p. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203131725>

#### REFERENCES:

1. Barovska, A. V. (2013). Mify shchodo yevropeiskoi intehtatsii v ofitsiinomu dyskursi YeS: [Myths on European integration in EU official discourse] analit. dop. Kyiv: NISD, 2013. 72 s. URL: [https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-12/mifu\\_Barovska-30400.pdf](https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-12/mifu_Barovska-30400.pdf)

2. Borysenko, O. (2019). Dyskursyvne konstruiuvannya poniattia "reforma" v politychnomu poli (na prykladi stenohram zasidan Verkhovnoi Rady Ukrainy) [Discursive Construction of the Concept of "reform" in the Political Field (on the example of Transcripts of the Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ukrainskyi sotsiologichnyi zhurnal*. 2019. Vypusk 22. S. 61–71. URL: <https://periodicals.karazin.ua/usocjour/article/view/15423/14399>

3. Haidai, O. (2019) Postradianski praktyky? ni, ne chuly – deshcho pro te, yak i navishcho my pratsiuemo [Post – Soviet practices? No, have not heard – something about how and why we work]. *Historians*. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2590-oleksandra-gajdaj-postradyanski-praktiki-ni-ne-chuli-deshcho-pro-te-yak-i-navishcho-mi-pratsyuemo>

4. Deputatski fraktsii i hrupy IX skykannia [MPs and Group IX convocation]. *Ofitsiyni veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2p\\_fractions](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2p_fractions)

5. Lobanova, A.S., Tarasenko, V.I. Ambivalentnist sotsialna [Ambivalence is social]. *Velyka ukrainska entsyklopediia* URL: [https://vue.gov.ua/Амбівалентність\\_соціальна](https://vue.gov.ua/Амбівалентність_соціальна)

6. Polityka istorichnoi pamiaty v konteksti natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Historical memory policy in the context of national security of Ukraine] : analit. dopovid / [Iablonskyi V. M., Lozovyi V. S., Valevskyi O. L., Zdioruk S. I.,

Zubchenko S. O. ta in.] / za zah. red. V. M. Yablonskoho. Kyiv : NISD, 2019. 144 s. URL: [https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/dopovid\\_polityka\\_druk\\_03.pdf](https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/dopovid_polityka_druk_03.pdf)

7. Riabchuk, M. (2019). Dolannia ambivalentnosti. Dykhotomiia ukrainskoi natsionalnoi identychnosti – Istorychni prychny ta politychni naslidky [Overcoming ambivalence. Dichotomy of Ukrainian national identity – historical causes and political consequences]. Kyiv: IPI-END im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. 252 s. URL: [https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/dolannia\\_ambivalentnosti.pdf](https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/dolannia_ambivalentnosti.pdf)

8. Sokur, O. V. (2024). Transformatsii dyskursu shchodo yevropeiskoi intehtatsii Ukrainy (na osnovi doslidzhennia analitychnykh dopovidei) [Transformation of the discourse on Ukraine's European integration (based on the study of analytical reports)]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii*. № 50. S. 217–222. URL: [http://apfs.nuoua.od.ua/archive/50\\_2024/38.pdf](http://apfs.nuoua.od.ua/archive/50_2024/38.pdf)

9. Ushchyna, V., Shkamarda, O. (2024). Dyskursyvne konstruiuvannya ukrainskoi natsionalnoi identychnosti u svitohliadnykh naratyvakh [Discursive design of Ukrainian national identity in worldview narratives]. *Bezugla L., Paslavskaya A., Spaniel-Weise D. (eds). Ukrainisch – Zur Emanzipation einer Sprache. Studien zu Fach. Sprache und Kultur*. Berlin: Frank & Timme. Vol 11. DOI: 10.57088/978-3-7329-8876-1\_4

10. Chepelieva, N. V. (2021). Dyskursyvne konstruiuvannya dosvidu v sytuatsiakh informatsiinoi nevyznachennosti [Discursive design of experience in situations of information uncertainty]. *Aktualni problemy psykholohichnoi protydyi nehatyvnykh informatsiinykh vplyvam na osobystist v umovakh suchasnykh vyklykiv* : Materialy metodolohichnoho seminaru NAPN Ukrainy 8 kvitnia 2021 roku: Zb. materialiv / za red. S. D. Maksymenka. Kyiv: Pedahohichna dumka. S. 211–218. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727658/1/chepelev\\_ms\\_21.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727658/1/chepelev_ms_21.pdf)

11. 189 politpartii ne zareiestruvalysia v reiestri POLITDATA [189 Political Parties did not register in the Politdata Register]. *Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii*. 15 bereznia 2024 roku. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/189-politpartii-ne-zareestruvalysya-v-reestri-politdata/>

12. Mills, S. (1997). Discourse (1st ed.). London and New York: Routledge. 192 p. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203131725>

## Party discourse on European integration: from post-soviet ambivalence to institutional influence

Sokur Oleksiy Volodymyrovych

Postgraduate Student at the Department of Political Science and Law  
State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"  
Staroportofrankivska str., 26,  
Odesa, Ukraine  
ORCID: 0009-0001-1745-9243

The article defines party discourse on Ukraine's European integration. It notes the development of party discourse on European integration from post-Soviet ambivalence to institutional influence. The relevance of the problem is due to the fact that party discourse, as an institutional political discourse, not only reflects public opinion on European integration but also shapes it. However, due to the shortcomings of party discourse, which have been well-researched and defined in academic discourse, the construction of European integration characterizes only the electoral discourse and, accordingly, is limited to the electoral period. Party discourse on European integration acquires not only public importance but also institutional influence, which determines the relevance of the research topic. In party discourse, Ukraine's European integration policy is constructed, and a vision that receives public support during electoral competitions is defined.

The purpose of the article is to determine the dynamics of the development of party discourse on European integration in Ukraine as a component of public discourse.

*To determine the institutional influence of party discourse on European integration, the method of discursive institutionalism was applied. The historical method made it possible to determine the evolution of party discourse on European integration from the collapse of the USSR (characterizing it as "post-Soviet" and "ambivalent") to the processes of decommunization (when parliament закріплено (fixed/secured) Ukraine's European choice in the constitutional field) and the Russian-Ukrainian war, as a result of which a party consensus on European integration was formed. Finally, game theory contributed to the interpretation of party discourse on European integration in the context of constructing interactions between parties, voters, and the authorities: collective actors made certain political and discursive actions, anticipating reactions from other players.*

*Examples of the ambivalence of party discourse are given: "national identity" vs. "regional identity", "Soviet/colonial heritage" vs. "anti-communism/independence", "national revival" vs. "Russification", "mythologization of Europe" vs. "mythologization of the USSR".*

*The article identifies the connection in the discursive space between European integration, reforms, democratization, and modernization; it is argued that these phenomena are characterized by their declarative nature, mythologization, and the division of discourses about them into official (government) and opposition ones. Their constructivist nature is noted.*

**Key words:** *discourse, politics, political discourse, party discourse, political communication, European integration, post-Soviet ambivalence, political institutions, state, power, political institutions, political space, democracy.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 18.09.2025

Дата публікації: 10.10.2025